

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ**

ТЕХНОЛОГІЯ «БАТИК».

**(Навчальна програма
для факультативів, гуртків
з трудового навчання)**

Черкаси – 2018

Автор:

Кондратюк С.Ю., методист лабораторії виховної роботи КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Рецензенти:

Андрюшенко Т. К., доктор педагогічних наук, завідувач кафедри професійного розвитку педагогів КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Бойченко О. В., учитель трудового навчання Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів № 3 Черкаської міської ради.

Рекомендовано Вченою радою комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради». Протокол № 4 від 27 грудня 2018 року.

Пояснювальна записка

Програма розрахована на освоєння декоративного розпису тканини технологією батика для учнів 7-11 класів протягом одного року (розрахована на 70 годин, по 2 години на тиждень).

Програма органічно доповнює та вдосконалює знання і навички, отримані учнями на уроках трудового навчання і образотворчого мистецтва.

Основна мета програми - розкрити і розвинути творчий потенціал дітей.

Завдання занять:

1. Ознайомлення з художнім розписом тканини як одного з видів декоративно-прикладного мистецтва.
2. Формування практичних навичок і умінь виконання розпису тканини технікою батика.
3. Сприяння виробленню навичок виконання проекту.
4. Вдосконалення умінь обробки матеріалів.
5. Закріплення знань про закони композиції, колориту, стилізації, кольорознавства.
6. Розвиток художнього смаку, творчої фантазії.
7. Виховання уваги, охайності, наполегливості, бажання завершувати розпочату роботу до кінця.
8. Прищеплення навичок роботи в колективі, бажання допомагати один одному.
9. Формування цікавості дітей до практичної творчої діяльності.

Розподіл часу на вивчення розділів

№	Розділ	Кільк год
1	Загальні поняття	4
2	Основи композиції і кольорознавства	8
3	Виконання підготовчих робіт	12
4	Технології виготовлення батика	34
5	Виконання проекту	12

Загальні вимоги

Найкращий варіант приміщення для проведення занять – навчальна майстерня. Кімната повинна обов'язково провітрюватися і мати достатнє освітлення. В ній розміщують місце для просушування і зберігання виробів.

Основна форма організації навчального процесу – спарені заняття, що забезпечить системність опрацювання навчального процесу, можливість повторювати і закріплювати пройдене, завершувати розпочату практичну роботу.

Обов'язкове проведення бесід з демонстрацією робіт декоративно-прикладного мистецтва, готових робіт учнів минулих років, проведення ігор і вікторин. Як підсумок роботи – проведення виставки учнівських робіт. Всі роботи

гуртківців повинні мати практичну направленість і використовуватися за призначенням.

Матеріали та інструменти

- Акварельні та анілінові фарби.
- Посуд для води для приготування фарб.
- Резерв.
- Парафін, стеарин (свічка).
- Тканини для розпису (шовк, атлас, крепдешин, бязь).
- Пензлики (круглі і широкі), підставки для пензликів.
- Скляні трубочки.
- Валики.
- Тампони.
- Трафарети.
- Прості олівці.
- Оцет.
- Шматочки тканини, серветки.
- Папір, старі газети.
- Копіювальний папір, калька.
- Дерев'яні рамки для натягнення тканини.
- Клейонки на столи.
- Електрична праска, підставка, стіл для прасування.
- Фен.
- Електрична плитка.
- Алюмінієвий таз на 6-10 літрів.
- Комп'ютер із підключенням до мережі Інтернет.

Об'єкти виконання проєктів

- Платок.
- Носовичок.
- Шарф.
- Панно.
- Штани.
- Футболка.
- Майка.
- Пенал.
- Сумка.

Навчальна програма «Батик»

№	Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Кільк. годин
Розділ 1. Загальні поняття			
1	<p>Учень/учениця: засвоє правила внутрішнього розпорядку навчальної майстерні; дотримується правил охорони праці.</p> <p>Знас: види батика; способи їх виготовлення; їх виражальні засоби; застосовувані інструменти і матеріали.</p> <p>Вміс: розрізняти види батика; підготовлювати до роботи пензлі; підбирати і готувати до роботи фарби.</p> <p>Орієнтується на цінності: бажання оволодіти технологією батика; розвиває естетичний смак.</p>	<p>Історичні відомості про виготовлення тканин. Фарбування і художній розпис тканин.</p> <p>Види батика: холодний батик, гарячий батик, вузликівий батик, вільний розпис.</p> <p>Застосування та виражальні засоби різних видів батика.</p> <p>Поведінка учнів під час занять. Правила охорони праці при виконанні робіт з виготовлення батика.</p> <p>Орієнтовний перелік практичних робіт: - Підготовка інструментів і матеріалів до роботи.</p>	4
Розділ 2. Основи композиції і кольорознавства			
2	<p>Учень/учениця: дотримується правил безпеки праці.</p> <p>Знас: основи побудови гармонійної композиції; властивості кольорів; правила добору палітри; способи змішування кольорів; послідов-</p>	<p>Поняття композиції. Види та побудова гармонійної композиції та її вибір в залежності від призначення виробу.</p> <p>Основні поняття про кольори (основні і додаткові, нюансні і контрастні, теплі і холодні). Колірне коло. Змішування кольорів. Палітра. Поняття про гармонійне поєднання кольорів. Вплив кольору на сприйняття.</p> <p>Вибір фарб для роботи з тканинами. Прийоми нанесення на поверхню тканин.</p>	8

	<p>ність виконання композиції.</p> <p>Вміє: Виконувати ескіз; правильно добирати тканину для виготовлення батика; змішувати фарби для отримання потрібних відтінків; наносити на тканину фарбу.</p> <p>Орієнтується на цінності: охайність; наполегливість; естетичний смак.</p>	<p>Орієнтовний перелік практичних робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Виконання тренувальних вправ. - Підготовка і змішування фарб. - Виконання ескізу платка. Підбір колірної палітри. - Виконання не складної композиції. 	
Розділ 3. Виконання підготовчих робіт			
3	<p>Учень/учениця: дотримується правил безпеки праці; бережно відноситься до матеріалів і інструментів.</p> <p>Знає: Інструменти для виконання батика; особливості пошуку інформації в мережі Інтернет та її збереження; правила підготовки до роботи тканини; види резерву і фарб.</p> <p>Вміє: створювати банк ідей, систематизувати знайдену інформацію; виконувати ескіз зображення; обводити резервом лінії контуру композиції; готувати тканину до роботи і</p>	<p>Використання мережі Інтернет для отримання інформації. Правила створення банку ідей. Образотворчі можливості естетичного впливу на глядача. Вибір і підготовка тканин до роботи. Переваги і недоліки різних видів тканин в залежності від призначення виробу. Матеріали і інструменти для розпису тканин та їх особливості застосування.</p> <p>Способи переведення малюнка на тканину. Види та особливості приготування резерву. Прийоми проведення безперервних ліній резервом по контуру. Особливості нанесення фарб. Вільний розпис тканин в техніці «а ля пріма».</p> <p>Орієнтовний перелік практичних робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пошук зразків-аналогів композиції. Створення банку ідей. - Розробка композиції. - Переведення або виконання ескізу композиції на тканину. - Вибір і підготовка матеріалів до роботи. - Фарбування тканин різними способами. - Розпис тканини. 	12

<p>розфарбовувати ма- люнок.</p> <p>Орієнтується на цінності: любов до рідного краю, традиції, на- родної творчості; потяг до виготов- лення речей вжитку; естетичне сприйнят- тя речей побуту.</p>		
--	--	--

Розділ 4. Технології виготовлення батика

<p>Учень/учениця: дотримується правил безпеки праці; бере- жно відноситься до матеріалів і інстру- ментів.</p> <p>Знас: Особливості нане- сення різних видів резерву на тканину; виражальні можли- вості різних технік батику; розрізняє техніки батику.</p> <p>Вміс: Виконувати ескіз композиції на тка- нині; натягувати тканину на рамку; готувати і наносити на поверхню ткани- ни резерв; розфарбо- вувати тканину різ- ними техніками ба- тику; оздоблювати та оформляти готову роботу.</p> <p>Орієнтується на цінності: Усвідомлює значу- щість виробу, який виготовляється.</p>	<p>Основи технології та прийоми виконання холод- ного батика. Підготовка і натягування тканини на рамку. Нанесення контурів на тканину і їх обведення резервом. Зафарбовування площин кольором. Закріплення фарб. Оформлення і оздоблення роботи. Технологія розпису гарячим батиком, його від- мінність від холодного батика. Простий і склад- ний батик. Багатошарове нанесення фарб. Підготовка тканини, фарб і резерву. Перенесе- ння ескізу на тканину. Розпис тканини із застосуванням кольорового резерву та прихованого контуру. Використання солі, сечовини. Закріплення фарб. Оздоблення. Вузликівий батик. Його особливості виконання. Розробка композиції. Технологія виконання батика вільним розписом.</p> <p>Орієнтовний перелік практичних робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Виконання тренувальних вправ. - Виконання ескізів композицій на тканині. - Нанесення резерву на контури композиції. - Розпис тканини із застосуванням контурів або непрозорого резерву. - Фарбування площин елементів композиції. - Розфарбовування особистих речей вжитку (платок, шарф, футболка, штани тощо). - Закріплення фарби на поверхні тканини. - Оформлення і оздоблення виконаних робіт. 	34
---	---	----

Розділ 5. Виконання проекту			
	<p>Учень/учениця: Розуміє етапи проектування, застосовує знання на практиці.</p> <p>Знає: Особливості нанесення і закріплення фарб на поверхні тканини; способи визначення вартості виробу.</p> <p>Вміє: Виконує технологічні операції відповідно до обраної технології батику; планувати власний проект; добирати технологію виконання в залежності від обраного проекту; виконувати декоративне оздоблення готової роботи; здійснювати нескладні маркетингові дослідження.</p> <p>Орієнтується на цінності: Висловлює судження щодо цінності власного виробу.</p>	<p>Складання плану виконання проекту. Створення банку ідей. Розпис за власним задумом із застосуванням вивчених технологій батику.</p> <p>Орієнтовний перелік практичних робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вибір технології виконання. Виконання ескізу композиції панно. - Підготовка матеріалів до роботи. - Виконання власного проекту панно. Нанесення ліній резерву. - Нанесення фарб на поверхню тканини відповідно до задуманої власної композиції. - Завершення і оздоблення робіт. - Визначення вартості роботи. - Оформлення виставки робіт. 	12

..... загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Погоджено
Заступник директора
з навчально-виховної роботи

.....
"___" _____ 201_р.

.....
"___" _____ 201_р.

Затверджую
Директор школи

.....
"___" _____ 201_р.

.....
"___" _____ 201_р.

**Календарно-тематичне планування
проведення занять гуртка
(орієнтовне)**

Батик

(прізвище, ім'я, по батькові учителя)

Пояснювальна записка

Програма розрахована на освоєння декоративного розпису тканини технологією батика для учнів 7-11 класів протягом одного року (розрахована на 70 годин, по 2 години на тиждень).

Програма органічно доповнює та вдосконалює знання і навички, отримані учнями на уроках образотворчого мистецтва, трудового навчання.

Основна мета програми - розкрити і розвинути творчий потенціал дітей.

Основні завдання занять:

10. Формування практичних навичок і умінь виконання розпису тканини в технікою батика.
11. Вдосконалення умінь обробки матеріалів: тканини, деревини.
12. Засвоєння загальних понять кольорознавства.
13. Ознайомлення з художнім розписом тканини як одного з видів декоративно-прикладного мистецтва.
14. Закріплення знань про закони композиції, колориту, стилізації.
15. Формування цікавості дітей до практичної творчої діяльності.
16. Розвиток художнього смаку, творчої фантазії.
17. Виховання уваги, охайності, наполегливості, бажання завершувати розпочату роботу до кінця.
18. Прищеплення навичок роботи в колективі, бажання допомагати один одному.
19. Вдосконалення навичок виконання проекту.

Загальні вимоги

Оптимальний варіант приміщення для проведення занять – навчальна майстерня. Кімната повинна обов'язково провітрюватися і мати достатнє освітлення. В ній розміщують місце для просушування і зберігання виробів.

Основна форма організації навчального процесу – спарені заняття, що забезпечить системність опрацювання навчального процесу, можливість повторювати і закріплювати пройдене, виконувати практичну роботу.

Обов'язкове проведення бесід з демонстрацією робіт декоративно-прикладного мистецтва, готових робіт учнів минулих років, проведення ігор і вікторин. Як підсумок роботи – проведення виставки учнівських робіт. Всі роботи гуртківців повинні мати практичну направленість і використовуватися за призначенням.

Матеріали та інструменти:

- Акварельні та анілінові фарби.
- Посуд для води та приготування фарб.
- Резерв.
- Парафін, стеарин (свічка).
- Тканини для розпису (шовк, атлас, крепдешин, бязь).
- Пензлики (круглі і широкі), підставки для пензликів.
- Скляні трубочки.
- Валики.
- Тампони.
- Трафарети.
- Прості олівці.
- Оцет.
- Шматочки тканини, серветки.
- Папір, старі газети.
- Копіювальний папір, калька.
- Дерев'яні рамки для натягнення тканини.
- Клейонки на столи.
- Електрична праска, підставка, стіл для прасування.
- Фен.
- Електрична плитка.
- Алюмінієвий таз на 6-10 літрів.
- Комп'ютер із підключенням до мережі Інтернет.

№	Зміст навчального матеріалу	Дата	Кільк год
Загальні поняття		4 год	
1	Вступне заняття. Історичні відомості виготовлення і фарбування тканин. Ознайомлення із зразками художнього розпису тканин. Правила охорони праці при роботі з матеріалами і інструментами. Поведінка учнів під час занять.		2
2	Види технологій виготовлення батику: холодний батик, гарячий батик, вузликівий батик, вільний розпис. Їх застосування та виражальні особливості. Практична робота. Підготовка інструментів і матеріалів.		2
Основи композиції і кольорознавства		8 год	
3	Поняття композиції. Види композицій. Вибір композиції в залежності від призначення виробу. Практична робота. Виконання ескізу платка.		
4	Основні поняття про кольори: основні і додаткові; нюансні і контрастні; теплі і холодні. Змішування кольорів. Вплив кольору на сприйняття. Вибір фарб для роботи з тканинами. Практична робота. Підготовка фарбників. Змішування кольорів для отримання потрібних тонів і відтінків.		2
5	Кольорова палітра. Прийоми нанесення на тканину фарб, заливка кольором. Практична робота: виконання на папері композиції «Осінь листям догора».		2
6	Гармонійне поєднання кольорів. Колірне коло Іттена. Практична робота. Виконання тренувальних вправ «Так звучить музика».		2
Виконання підготовчих робіт		12 год	
7	Образотворчі можливості батику. Підготовка тканин до роботи. Матеріали і інструменти для розпису тканин. Практична робота. Вибір і підготовка пензлів до роботи. Виготовлення рамки для натягування тканини.		2
8	Знайомство з різними видами тканин для виготовлення батику. Їх переваги і недоліки. Особливості застосування в залежності від технології розпису. Практична робота. Визначення властивостей тканин. Виконання вправ з нанесення фарби на її поверхню різними способами.		2
9	Використання мережі Інтернет для отримання інформації, створення банку ідей. Практична робота. Пошук зразків-аналогів майбутньої композиції.		2

10	Знайомство з резервом. Прийоми проведення безперервних ліній резервом по контуру. Практична робота. Створення композиції. Підготовка тканини до роботи. Виконання тренувальних вправ.		2
11	Способи переведення малюнка на тканину. Вибір кольору фону композиції. Обведення резервом по контуру. Практична робота. Переведення композиції на тканину.		2
12	Вільний розпис тканин. Техніка «а ля пріма». Практична робота. Розпис тканини відповідно до ескізу.		2
Технології виготовлення батика		34 год	
13	Теоретичні основи технології розпису технологією холодного батика. Прийоми виконання розпису в цій техніці. Практична робота: виконання тренувальних вправ.		2
14	Практична робота. Виконання ескізу композиції на тему «Мій настрій». Підготовка і натягування тканини на рамку.		2
15	Практична робота. Виконання композиції «Мій настрій». Нанесення контурів на тканину і їх обведення резервом.		2
16	Практична робота. Виконання композиції «Мій настрій». Зафарбовування площин кольором.		2
17	Практична робота. Виконання композиції «Мій настрій». Зафарбовування площин кольором. Закріплення фарб. Оздоблення роботи.		2
18	Технологія розпису гарячим батиком, його відмінність від холодного батика. Простий і складний батик. Багатошарове нанесення фарб. Практична робота. Вибір і виконання ескізу композиції на тему «Натюрморт». Підготовка тканини, фарб і резерву. Перенесення ескізу на тканину.		2
19	Практична робота. Нанесення резерву на контури композиції «Натюрморт».		2
20	Практична робота. Прорисовування площин елементів композиції.		2
21	Практична робота. Виконання композиції «Натюрморт». Завершення роботи. Закріплення фарб. Оздоблення.		2
22	Розпис тканини із застосуванням кольорового резерву та прихованого контуру. Використання солі сечовини. Практична робота: Розпис тканини із застосуванням золотого резерву. Виконання ескізу композиції на тему «Метелик». Підготовка тканини, фарб і резерву. Перенесення ескізу на тканину.		2
23	Практична робота. Нанесення золотого резерву на контури композиції «Метелик».		2

24	Практична робота. Прорисовування елементів композиції «Метелик».		2
25	Практична робота. Виконання композиції «Натюрморт». Завершення роботи. Закріплення фарб. Оздоблення.		2
26	Вузликаний батик. Його особливості виконання. Практична робота. Підготовка тканини і фарб. Розробка композиції.		2
27	Практична робота. Розфарбовування шарфа, футболки технологією вузликового батика.		2
28	Практична робота. Закріплення фарби на поверхні тканини.		2
29	Технологія виконання батика вільним розписом. Практична робота. Виконання тренувальних вправ.		2
Виконання проекту		12 год	
30	Виконання власного проекту. Розпис за власним задумом із застосуванням вивчених технологій батика. Практична робота. Вибір технології виконання. Створення банку ідей. Складання плану виконання проекту. Виконання ескізу композиції панно.		2
31	Практична робота. Підготовка матеріалів до роботи. Нанесення малюнка панно на поверхню тканини.		2
32	Практична робота. Виконання власного проекту панно.		2
33	Практична робота: Виконання власного проекту панно.		2
34	Підсумкове заняття. Завершення і оздоблення робіт. Проведення нескладних маркетингових досліджень. Оформлення виставки робіт.		2
35	Виставка робіт гуртківців. Презентація власних робіт.		2

